

FOTÓK: ÉBERLING ANDRÁS

A fiatal alkotó műremekeiben 127-féle alkatrész működik. Nagy többségét mikroszkóp alatt készíti

rösarany számlapos szerkezet magassága húsz milliméter, a mutatók vége ezüst, az ingalencsében pedig rubin van. Néhány másodpercig nem is veszek levegőt, majd egy minőségellenőr hangsúlyával kérdezem meg, hogy mennyi munkaóra alatt készült el ez a miniatűr darab.

– Féléves munka volt, napi nyolc órával számolva. Ez bátorságot adott a bonyolultabb, úgynevezett tourbillonos asztali órához – feleli Becsei Áron, s lassú mozdulatokkal a szekrénybe nyúl.

Az asztalra ismét egy műremek kerül. Ez már nagyobb méretű csoda. A Tourbillon No1. a pontos időn kívül napokat, dátumot, hőmérsékletet, járástartalékot jelez ki, világítót is mutat. Holdfunkciós mechanikás asztali óra, díszes bevésekkel.

– Amikor kilenc évvel ezelőtt megismerkedtünk, Áron éppen a kicsi ingás óráját készítette – veszi át a szót a feleség. – Meggyőződtem róla, hogy tud olyan színvonalas órákat készíteni, amelyekre lesz kereslet. Beláttuk, több évig kell dolgoznia ahhoz, hogy elismerjék, és egyedi óráit eladhassa. A csúcs az, hogy elképzel egy órát mondjuk egy arab sejk, majd a tervek láttán nem kis összegért megrendeli. Svájcban működik az egyedi órák gyártóit tömörítő szervezet, levelezni kezdtünk vele. E-mailben küldtünk képeket az elnöknek a kis ingás óráról és az asztali mechanikáról is.

Svend Andersen és Vincent Calabrese 1984-ben alapították a független órák akadémiáját azzal a céllal, hogy egy szervezetbe gyűjtsék a világ művészi órákésztőit. A Horological Academy of Independent Creators szövetség, az AHCI mindössze 36 tagot számlál, svájciakat, németeket, angolokat, osztrákokat, egy kínait és egy oroszot.

A szövetség elnöke 2005-ben Bécs mellett lakott. „Ha esetleg erre járnának, megnéznék az óráikat” – invitálta Becseiék egy szakmai beszélgetésre. Megnézte a két műremeket, és azt mondta, maximálisan pártfogolja, hogy a magyar aspiráns jelentkezzen tagnak. Azt javasolta Becsei Áronnak, hogy bázeli kiállításukon mutassa be óráit.

A magyar készítő a Miniature Zappler és a Tourbillon No1. órákat 2005-ben mutatta be Bazelben a szervezet elnökségének, ezt követően két tag ajánlotta tagjelöltnek. A taggá válás feltétele az volt, hogy legalább két kiállításon meg kell jelennie új kreációival. Becsei Áron első karóráját, a Primust 2008-ban állították ki Bazelben. Természetesen

én délután indult el a kis tourbillon szerkezet, és vált egyértelművé, hogy amit „papíron” megterveztem, az működőképes. Amiben a Primus egyedülálló a világon, az a kizárólag hagyományos rubin csapágycsapat alkalmazó háromtengelyes tourbillon szerkezet. Ennek a rendszernek a súlya mindösszesen 1,5 gramm az arany fogaskerékkel együtt. Ebből a típusból kilencet szeretnék gyártani – mondja a mester.

Három tengelyen keresztül forgatja meg a billegőt a térben. A legnagyobb 12,5 perc alatt fordul meg, a középső 2,5 perc alatt, a legkisebb fél perc alatt. Szemmel is követhető. Oldalt is üveg van az óraházon, látni a nagy aranykerék mozgását. Két apró gyémánt fedő is megbújik a szerkezetben. Van egy mérnök végzettségű szabadalmi ügyvivőnk, aki végigharcolta a hivatali bürokratizmussal teli éveket, de sikerült levedetniük a három tengelyen mozgó szerkezetet.

Azóta elkészült az új kollekció terve, s egy sorozatot már készített is belőle. Nem tudja megmutatni, mert elvitte a vevő. Lassan minden földrészt kipipálhatnak. Nemrég Ausztráliából kértek tőle katalógust.

– Mi határozza meg egy óra árát?

– Mivel egyedül dolgozom, kevés órát tudok készíteni. A gyűjtők azt értékelik, hogy nincsen belőle sok.

Megvalósulni látszik az az álom, amikor elképzel magának egy órát egy arab sejk, majd a tervek láttán megrendeli, és megfizeti az árát. Így olyan órája lesz, mint senki másnak a világon.

– Hogyan lehet rátalálni az ilyen vevőkre?

– Ők találnak meg minket. A bázeli szakmai kiállítás két hétig tart. Szakmai érdeklődőkkel, potenciális megrendelők megbízottjaival találkozunk, majd nyilatkozunk a szakmai sajtónak is. Amiről beszélünk, bekerül az óra-ékszer szakmai lapokba, illetve a befektetési ajánlatok közé. Az egyedi órára úgy tekintenek, mint a kortárs festményekre. Tapasztalatunk szerint a hozzánk forduló megrendelő legtöbbször azt tudja, hogy milyen fémből szeretné a tokot, elmondja, milyen órák tetszenek neki, így kezdődik a közös munka. Fanatikuskokról van szó.

Egy ilyen műértőnek rituálé az, hogy mindennap felhúzza az óráját, gyakran nézegeti a szerkezetet, és a felületek kidolgozását nagyítóval vizsgálja. Előfordult már, hogy a vevőknek esszéket írt arról, mi van az órájával.

– Ennek az ügyfélnek a karórája mennyibe került?

– Ötvenezer euróba.

– Honnét vannak vevőik?

– Leginkább Európából. Sokszor csak az óra átadásakor találkozunk velük. Legutóbb Angliába vittem az órámat, s egy londoni étteremben tartott díszbened adtam át. A vevő meghívta barátait, s eldicsekedett azzal, íme, egy Bexei. Hamar előkértek a szemüvegek és a nagyítók. Volt, ahol megmutattak nekem más AHCI-tagoktól rendelt órákat is. Mindenhol értelemkedve kérdezik tőlem, hogy ez az óra valóban Magyarországon készült-e.

Becsei Áronnak magyar megrendelője még nem volt. Viszont mostanában az is divat, hogy egy meglevő antik óraszerkezetnek arany- vagy nemesfém tokot készítenek valaki. Ez is milliós tételű munka. Előfordult már, hogy valaki magyar motívumokat kért az órára. A számlapra például azt, hogy a szarvas szeme rubinból legyen. De akadt olyan is, aki pénz helyett bort és mézet kínált cserébe.

Hány az óra, Vekker úr?

Rubinszemű szarvas

Becsei Áron karórái iránt érdeklődnek minden földrésről. Az órásdinasztia sarja legutóbb személyesen szállította Londonba budai műhelyében egy év alatt készített műremekét. Elegáns étteremben találkozott a megrendelővel – neves befektető –, aki odahívott barátai előtt büszkén csatolta karjára legújabb szerzeményét.

■ VARGA ATTILA

Egy budai családi ház patikatisztaságú alagsorában vagyunk. A neonvilágítás még vakítóbbá teszi a fehér falakat. Poszter mutatja a mester legutóbbi „felrobbantott” órájának darabjait. Az óraház átmérője a valóságban 38 milliméter, benne meghatározott rendben elfér az egyedileg készült százhuszonhétféle alkatrész: fogaskerekek, csapágylemezek, hidak, tengelyek regimentje, majd a gátkerék és a gátló. Mindezt maga tervezi. A méretarányok lefordítását segíti a speciális írásvetítő, az úgynevezett optikai komparátor. Alig egyméteres az a marógép, amelyen a csapágylemezek alkatrészeit, a nyers fogaskerekeket munkálja meg. Az órásztergán a néhány századmilliméteres csapokat fúrja, olyankor mikroszkóppal nézi a formálódó vékony tengelyeket.

A nemesfém tok készítése során keletkező aranyforgácsot futárral küldi Svájcba, Németországba az öntőhöz, a visszaküldött anyagot további alkatrészek előállítására használja fel. Egy karóra egy év alatt készül el. Csupán a súrlódás-csökkentő szintetikus rubinköveket, az óraüveget, a gyémántokat és a krokodilbőr szíjat rendel más-honnan.

Becsei Áronnak e munkához legtöbbször csendre van szüksége, időnként dzsesszt hallgat. A patikatisztaság jelentősége akkor nő meg, amikor leesik és elgurul egy néhány milliméteres óraal-

katrész, s nagyítóval a kézben négyzetcentiméterenként kell átvizsgálni a kövezetet.

Felesége, Eszter szerint Áronnak szerencsés a csillogása, alapvetően nyugodt, türelmes, jó a kéz ügyessége. És ott van a családi hagyomány: már a nagyapja is órás volt, a papája pedig órákat restaurált belvárosi műhelyében.

Becsei Áron a budapesti Arany János Gimnáziumba járt matematika–fizika szakra. A természettudományok álltak közel hozzá, ennek ellenére órásszakmunkás-bizonyítványt szerzett. Az egyetlen a gépészmérnöki kar hallgatójaként határozta el, hogy órákat készít majd.

– Édesapámmal számos európai óraműzeumot látogattunk meg, s a bécsiben megakadt a szemem az elől ingás órákon. Kis utánajárással azt tudtam meg, hogy az elmúlt századokban az órák azon versengtek, hogy ki tud minél kisebb méretű ilyen órát készíteni. A javítások és felújítások kapcsán rengetegszer kellett hiányzó alkatrészeket pótolnom, méreteiket kiszámolnom, megterveznem, majd elkészítenem. Egy idő után felismertem, ha bármilyen alkatrészt el tudok készíteni, akkor talán egy teljesen saját tervezésű óra is sikerülhet. 2003-ban készültem el a világ legkisebb, Miniature Zappler névre keresztelt ingaórájával.

Le kell hajolnom, hogy megbámulhassam az asztallapra tett csodát. Nagy gyűjtőlencsésű lupét is kapok a kezembe. A kicsiny üvegbura alatt rejlő vö-

egyértelműen kellett bizonyítania, hogy ő tervezte és készítette. Diszkrétan, de alaposan kifaggatták a szakma csinjáról-bínjáról, felkeresték budapesti műhelyében is. Azóta már legfiatalabb tagja a hírneves szövetségnek.

– Első Primus nevű karóráim két év alatt készült el úgy, hogy se hétvégéim, se ünnepeim nem voltak. A részletes tervek alapján először a szerkezetet állítottam össze, az alkatrészeket egyesével készítettem, és századmilliméternyi pontossággal illesztettem őket egymáshoz. Végül 2007 karácsonyán, 24-

Sok rubin és arany, néhány gyémánttal

Az egyetlen magyar órákésztő munkaidejének kilencven százalékában a saját óráit készíti, a fennmaradó időben pedig olyan órákat javít, amelyeket mások nem vállaltak. Hozzá fordulnak akkor is, ha eltörik a billegőkerék csapja, az antik szerkezethez pedig már nem lehet rendelni ilyen apró alkatrészt. Kétségtelenül kényes művelte a tengelybe 0,15 századmilliméteres fúróval befúrni, s egy edzett acélt beilleszteni. Külföldről küldik hozzá postán a javítandó alkatrészt, legutóbb Horvátországból, Csehországból, Azerbajdzsánból kapott csomagocskákat. A bázeli kiállításokon a fanatikusan órarajongók gyakran kérdezik tőlük, miért nem költöznek Svájcba. Azt válaszolják, ez egy magyar termék.

Automata órákat pörget egy fali gép. Galvanizáláshoz használt két folyadékkal teli palackokat látok egy térdmagasságban elhelyezett polcon. Másutt fúrófejek sorakoznak katonás rendben. Akár fogorvosnál is lehetnének. Időnként üt, zenél valahol egy óra.

– Ha azt mondja, hogy fél óra múlva végez, két órával később rá kell telefonálni, hogy már tényleg elhült az ebéd – mondja az asszony.

Legnagyobb gondjuk az, hogy bár egyre több a megrendelőjük, a kézműves órákésztés idejét nem tudják csökkenteni. Segédre nincs kilátásuk. Nagy képzettségű, türelmes, jó kezű órás nehéz találni. Becseiék nem hordanak karórákat, rosszul venné ki magát, ha felcsatolnának bármilyen híres száriadarabot...